

EL LLENGUATGE

7/xi/1982

Un molí de mala mort

Conten que en un d'aquells mapes oficials que s'havien fet cèlebres pels seus disbarats toponímics, com a conseqüència de la traducció al castellà de tots els noms catalans, molts d'ells mal interpretats, i concretament en un full de cap a la banda de Girona o de l'Empordà, figurava la indicació d'un molí amb una denominació amb tot l'aire del títol d'una novel·la de terror: «Molino de la mala muerte». No costa gaire d'adonar-se de l'origen d'aquesta denominació tan estranya: «Aquella casa d'allí? És un molí de mala mort» devia dir l'informador d'aquell indret al funcionari encarregat de recollir-ne els noms. I amb un servei ben eficient de traducció simultània ja tenim l'honest molí, batejat amb un nom de pel·lícula.

L'expressió de mala mort és el que anomenem una locució adjectiva, és a dir, un conjunt de mots que fan l'ofici d'un adjectiu. El Diccionari Fabra no la recull. La Gran Enciclopèdia Catalana diu que significa «amb molt poca activitat», definició que il·lustra amb l'exemple: *És un bar de mala mort: no hi ha mal ningú*. En realitat, s'usa sovint amb un significat més imprecís o general, sempre, és clar, despectivament, indicant la poca importància d'un indret, l'escassa concurrència, la situació desavinent, etc. Però el que ens importa d'assenyalar és que una locució com *de mala mort* modifica el significat del substantiu que acompanya de la mateixa manera que ho podrien fer certs sufixos (de significació pejorativa, és clar). I el mateix podríem dir de moltes altres locucions adjectives de significació també despectiva o pejorativa, com és ara *d'estar per casa*, *de pa sucat amb oli*, *de nyigui-nyogui*, *de fira*, etc. No manquen al castellà, naturalment, locucions adjectives anàlogues a aquestes del català, però importa de posar en relleu que aquesta llengua ha desenvolupat en gran manera la formació de noms derivats d'altres noms per mitjà de certs sufixos de significació despectiva molt productius: «casucha», «fonducha», «calleja», «castillejo», etc. Partint de models com els que acabem d'indicar, que sovint se'n imposen tant si com no, hi ha qui no sempre aconsegueix de trobar la forma catalana desitjada, perquè s'es-carrassa a cercar-la en el camp de la derivació i no pensa a obtenir-la afegint un complement de nom (una de les locucions adjectives indicades) al substantiu primitiu.

Albert Jané